

BÆREDYGTIGT FORBRUG I EN GLOBAL VERDEN

**Afgiftsreform og lavere skat
i bunden skal sikre forbrugerne
en grønnere hverdag**

**RADIKALE VENSTRES FOLKETINGSGRUPPE
AUGUST 2023**

B

Det danske forbrug er blandt det højeste i verden og trækker et globalt klimaaftryk med sig. Derfor vil Radikale Venstre genåbne klimaloven og vedtage et nyt reduktionsmål for udledninger udenfor Danmarks grænser på 60 procent inden 2030. Midlet til at nå målene er en grøn afgiftsreform med højere afgifter på sort forbrug – og lavere skat i bunden.

DANSK KLIMAPOLITIK MED GLOBALT ANSVAR

Denne sommer slog den globale middeltemperatur igen rekord. 6 juli blev den varmeste dag på kloden nogensinde målt. Hedeølger, tørke og skovbrande har huseret verden over.

Danmark er foregangsland, når det gælder udvikling og eksport af grøn teknologi, opsætning af havvind, omstilling af danske virksomheder og energieffektivitet. Men vi halter gevaldigt bagefter, når det gælder de globale udledninger fra vores forbrug; fra tøj vi køber, måden vi transporterer os rundt i verden på og ikke mindst maden vi spiser.

I 2021 blev Danmarks årlige forbrugsbaserede klimaaftryk opgjort til 63 mio. ton CO₂e – eller svarende til omkring 11 ton CO₂e per borger. Ung som voksen. Godt 56 procent heraf udledes rundt om i verden, hvor de varer, vi køber, produceres og derfor ikke er omfattet af Klimalovens målsætning om 70 procent reduktion af drivhusgasser inden 2030.

Radikale Venstre vil gøre det nemmere at træffe grønne forbrugsvalg i hverdagen. En afgiftsreform skal gøre det klimabelastende forbrug dyrere og samtidigt sænke skatten på arbejde, så forbrugerne i Danmark får flere penge mellem hænderne. Vi vil sikre troværdighed omkring Danmarks grønne førertrøje. Vi skal gå forrest og vise verdens velstående lande, at forbrugs- og kulturændringer er mulige.

FORBRUG I EN GLOBALISERET VERDEN

Når vi flyver på ferie, tager bilen på arbejde, køber tøj på nettet og handler ind i supermarkedet, påvirker vores valg jordens klima. Alene måden vi transporterer os rundt på og maden vi spiser, står for mere end 50 procent af vores globale klimaaftryk. Derudover står elektronik, tøj og andre varer, vi hiver ned fra hylderne, for knapt 20 procent af udledningerne fra vores forbrug.

Selvom de varer, vi køber, produceres med stadig mindre klimaaftryk, kræver det en kulturændring i måden, vi forbruger på. Vi skal spise mindre kød, men flere grøntsager. Vi skal købe mindre nyt, men af bedre kvalitet. Vi skal smide mindre ud og i stedet ty til reparationer, når skaden sker, og vores ting går i stykker.

Tendensen er klar. Vi køber mere nyt i stedet for at reparere vores ting, når de går i stykker. Samtidigt går mange lande omkring os foran for at vende denne udvikling. Det gør de f.eks. ved at sætte moms på reparationer ned eller give skatterabatter og tilskud.

Altså giver lande, vi normalt sammenligner os med, befolkningen en håndsrekning når tøj, elektronik og andre produkter sendes til reparation.

DANMARKS GLOBALE KLIMAAFTRYK SKAL REDUCERES MED 60 PCT.

Klimaloven har tjent Danmark og klimaet godt. Vores fælles mål om at nå 70 procent reduktion af drivhusgasser i 2030 sammenlignet med 1990 har sat sit præg på det politiske landskab og sikret konkret klimahandling. Kunne det gå hurtigere? Ja, bestemt. Men selvom vores delmål for 2025 hænger i en tynd tråd, og der er usikkerhed om vejen til 2030, har den fælles bindende målsætning om 70 pct. reduktion af drivhusgasser i 2030 sikret politisk fokus, samarbejde på tværs af alle folketingets partier og konkret klimahandling, som har trukket Danmark i en grønnere retning.

Nu er tiden kommet til, at den globale udledning fra vores forbrug bringes ind i klimaloven på lige fod med de nationale udledninger, som bl.a. Klimarådet har anbefalet flere gange. Udledninger fra vores forbrug må og skal bringes ned. Blandt verdens rigeste lande skal Danmark vise vejen til en grønnere og mere bæredygtig hverdag – hvor brug-og-smid-væk-kultur skal erstattes af en cirkulær tilgang til klodens ressourcer med meget mindre ressourcespild, meget mere genbrug og et lavere klimaaftryk.

Derfor foreslår Radikale Venstre at genåbne klimaloven og vedtage et politisk mål om at nedbringe udledninger fra vores forbrug med 60 pct. inden 2030 sammenlignet med 1990.

DET KLIMAVENLIGE FORBRUG ER ET POLITISK ANSVAR

Når vi kan flyve til Prag for 199 kroner tur-retur eller købe en pakke hakket oksekød for 40 kroner, mens regningen løber noget mere op for det mere klimavenlige alternativ, stilles forbrugerne overfor et urimeligt valg. Skal hverdagen være lidt billigere eller skal indkøbet være klimavenligt?

I Radikale Venstre vil vi arbejde for, at det klimavenlige valg også bliver det billigste og nemmeste. Det er et politisk ansvar at skabe bedre økonomiske rammer for en mere klimavenlig hverdag.

Med et mål om at reducere drivhusgasudledningen fra de danske forbrug, forpligtes nuværende og kommende folkevalgte til global klimahandling og udsyn, som vi har set det med vores nationale målsætning.

Money talks. Også i den nationale og internationale klimapolitik. Derfor bør vi først og fremmest gøre op med nuværende afgiftsrabatter til klimabelastende produkter og pålægge yderligere afgifter på de produkter, som i dag ikke er pålagt afgifter, som modsvarer klimabelastningen.

Med aftalen om en grøn skattereform for industri mv. fra 2022 blev de første sten lagt til at få en ensartet beskatning af drivhusgasser udledt i Danmark. Det sætter retningen for de danske produktionsvirksomheder, vores energiproduktion og ikke mindst vores landbrug. Men når mere end halvdelen af vores udledninger kommer fra varer produceret udenfor Danmark, er dette kun begyndelsen.

Vi kan ikke alene sætte vores lid til, at danske grønne teknologier bidrager til reduktioner i udlandet. Vi må og skal reducere vores forbrug og de drivhusgasudledninger, som følger heraf. Det er en bunden opgave.

SEKS PRINCIPPER SKAL SIKRE EN BALANCERET AFGIFTSREFORM I FLERE TRIN

Det er en stor opgave at omlægge afgiftssystemet, og samtidigt har afgifter stor indvirkning på vores hverdag. Men afgifter er et vigtigt værktøj til at skubbe vores forbrug i en grønnere retning. Hvis vi skal ændre vores forbrugsvaner, kræver det økonomiske incitamenter, og at det grønne forbrugsvalg også er det billigste og det nemmeste, når vi står ved køledisken, i butikken eller handler på nettet.

Derfor vil Radikale Venstre indføre en målrettet afgiftsreform, som gør klimabelastende produkter og adfærd dyrere, men samtidigt giver forbrugerne flere penge mellem hænderne med lettelser af skatten i bunden.

En afgiftsreform tager tid. Derfor skal afgiftsoplægningen ske løbende frem mod 2030 på baggrund af følgende seks bærende principper:

1. Afgiftsoplægningen skal øge beskatningen af de produkter, der belaster klimaet mest.
2. Provenu fra afgiftsoplægningen skal tilbageføres til forbrugere og erhvervsliv enten ved lempelser af skatten i bunden eller ved at understøtte den grønne omstilling af erhvervslivet.
3. Forbrugsafgiften må ikke bidrage til dobbeltbeskatning, men supplere den danske CO₂-afgift og international regulering f.eks. EU's kvotehandelssystem og iblandingskrav
4. Afgiftsoplægningen skal indføres trinvist mod 2030 og i første omgang omfatte forbrugskategorier med størst klimaaftryk.
5. Afgiftsoplægningen skal følge EU-retten samt sikre fair og lige konkurrence mellem danskproducerede og importerede varer.
6. Reformen skal implementeres så enkelt som mulig og løbende forfines i takt med, at datakvalitet styrkes, så afgiften i højere grad afspejler produkternes specifikke klimaaftryk. Derved sikres det, at producenter, der går forrest med at reducere deres klimaaftryk, ikke straffes af høje afgifter.

Konkret foreslår Radikale Venstre at afgiftsreformen i første omgang inkluderer følgende 10 produktkategorier og afgifter:

- Flyafgift
- Værdibaseret afgift på okse- og kalvekød
- Afgift på cement og cementprodukter
- Øget dieselaftgift
- Udfasning af rabatter på fossile brændsler
- Kilometerbaseret vejafgift
- Vægtafgift på tøj og tekstil
- Afgift på biomasse til el- og varme
- Øget afgift på emballage og engangsservice
- Afgift på salg af lattergasflasker til forbrug

PROVENU SKAL SIKRE OMSTILLING OG ØKONOMISK BALANCE

Når Radikale Venstre vil indføre afgifter, som understøtter klimavenlig adfærd, er hensigten ikke at skabe en ny afgiftsbasis til finansiering af velfærdsstaten, men at rette op på et afgiftssystem, hvor klimabelastning ikke beskattes i tilstrækkelig grad. Derfor skal afgiftsomlægningen samlet set være provenuneutral for staten.

Provenuet fra de nye afgifter skal som udgangspunkt tilbageføres gennem lempelser af skatten i bunden, gennem omlægning af eksisterende afgifter i en given sektor eller ved at investere i den grønne omstilling af dansk erhvervsliv.

For f.eks. vejafgift og flyafgiften gælder, at tiltagene vil være neutrale inden for transportsektoren, da vi med flyafgiften ønsker, at provenuet skal investeres i udvikling af grønne flybrændsler, mens vejafgiften, gradvist og på længere sigt skal finansiere en omlægning af de eksisterende afgifter på motorkøretøjer.

Samlet set har Radikale Venstre en målsætning om at afgiftsreformen skal omfatte afgifter for i alt 40 mia. kr. med sigte på, at 10 mia. kr. heraf kan anvendes til at lempe skatten i bunden. Derudover vil omkring 30 mia. kr. bidrage til omlægning af afgifter internt i transportsektoren i et internt kredsløb eller som reinvesteringer i den grønne omstilling.

NÆRMERE BESKRIVELSE AF AFGIFTSOMLÆGNINGENS 10 ELEMENTER

Flyafgift:

Flyrejser er i dag fritaget for moms og brændstofafgifter og kun i begrænset omgang inkluderet i EU's kvotehandelssystem. Radikale Venstre vil indføre en flyafgift på niveau med vores nabolande og anvende proventet til at fremme produktion af grønne flybrændstoffer. For at målrette afgiften den mest klimabelastende adfærd og samtidig sikre en mere social balance kan afgiften med fordel differentieres på baggrund af rejselængde og billetkategorier. Radikale Venstre har tidligere foreslået et niveau på 100, 300 og 400 kr. pr. passager i 2030 for korte, mellemlange og lange flyrejser. Men regulering i EU kan resultere i et mindre behov for en afgift på de kortere flyrejser, mens de længere rejser på f.eks. Business Class bør pålægges en større afgift, som afspejler det større klimaaftryk ved denne type billetter. Den gennemsnitlige afgift foreslås at udgøre omkring 100 kr. pr. passager, når den indføres i 2024, og gradvist stige til omkring 160 kr. pr. passager i 2030.

Værdibaseret afgift på okse- og kalvekød:

Landbruget er i dag ikke omfattet af EU's kvotehandelssystem og vil, med udgangspunkt i niveauet for industriens CO₂-afgift, skulle pålægges en afgift på 750 kr. pr. ton CO₂e. i 2030. Radikale Venstre vil indføre en afgift på okse- og kalvekød, som en del af den grønne skattereform for landbruget. Det vil mindske lækage, sikre rimelig konkurrence mellem danskproducerede og importerede fødevarer samt sende et prissignal direkte til forbrugerne om klimabelastningen fra okse- og kalvekød og derved vise vejen til mere klimavenlige madvaner. En tilsvarende model er også foreslået af Klimarådet i deres anbefaling fra 2021, hvor Klimarådet vurderer, at der er en årlig global klimagevinst på 2,6-3,9 mio. ton CO₂e, hvis borgerne i Danmark overgår til klimavenlig kost.

Radikale Venstre foreslår en værdibaseret afgift, så dyrere kød pålægges en højere afgift, hvorved den reelle klimabelastning i højere grad afspejles i afgiften. Med en afgift på 10 pct. vil et kilo hakket oksekød til omkring 100 kr. pr. kg få en afgift på ca. 10 kr. pr. kg., mens en oksemørbrad til omkring 400 kr. pr. kg. vil skulle pålægges en afgift på ca. 40 kr. Omregnet svarer det til en afgift på omkring 260-290 kr. pr. ton CO₂e for begge typer af oksekød

Afgift på cement og cementprodukter:

Med aftalen om Grøn skattereform for industri mv. (24. juni 2022) blev der indført en generel CO₂-afgift på 750 kr. pr. ton CO₂ for virksomheder uden for EU's kvote-handelssystem og 375 kr. pr. ton CO₂ for virksomheder omfattet af EU's kvote-handelssystem. Men der blev også indført en særlig afgiftssats for mineralogiske processer (herunder særligt cementproduktion) på 125 kr. pr. ton CO₂ i 2030. Det svarer altså til en rabat på 250 kr. pr. ton CO₂. Der kan være særlig hensyn, som kan tale for en sådan rabat, herunder lækageeffekt. Men samtidig medfører rabatten, at produkternes pris i forbrugsleddet ikke afspejler den reelle klimabelastning. Derved bliver det mindre attraktivt at anvende andre og mere klimavenlige alternativer til cement og andre mineralogiske produkter.

Derfor vil Radikale Venstre indføre en afgift på cement, cementklinker og andre cementbaserede produkter. Afgiftens størrelse vil tage udgangspunkt i en udligning af afgiftsrabatten i produktionsleddet og derved svare til 250 kr. pr. ton CO₂. Med tiden kan afgiften baseres på produktspecifikke miljøvaredeklarationer, som redegør for produktets specifikke klimabelastning, hvilket vil give producenter af cement, f.eks. Aalborg Portland, et incitament til at producere cement med et reduceret klimaaftryk og forbrugerne et økonomisk incitament til at efterspørge de mindst klimabelastende produkter inden for en forbrugskategori.

Øget dieselaftgift:

Danmark har i dag lavere afgift på diesel end vores nabolande. Det driver grænsehandel med den billigere diesel i Danmark og mindsker bl.a. klimaeffekten af de stigende afgifter i Tyskland. Radikale Venstre vil øge dieselaftgiften med 1,0 kr. pr. liter diesel og samtidigt sænke udligningsafgiften, som ejere af diesel- og gaskøretøjer betaler årligt. Det vil gøre det billigere at eje en diesebil – men dyrere at køre i den. For særligt bilejere med et lille kørselsbehov vil dette samlet set medføre en lavere afgiftsbetaling, mens bilejere med et stort kørselsbehov vil opleve en højere afgiftsbetaling. Tiltaget forventes at være provenuneutralt, da øgede indtægter som følge af højere afgift udlignes af et mindre provenu som følge af adfærdsændring, reduceret grænsehandel og nedsættelse af udligningsafgiften. Det vurderes, at der kan opnås en effekt allerede fra 2025 på op til 1,0 mio. ton CO₂. Det vil være et vigtigt bidrag til 2025-målet med reel og varig klimaeffekt også mod 2030 i modsætning til at hæve andelen af biobrændstof midlertidigt, som foreslået af regeringen.

Udfasning af rabatter på fossile brændsler:

Når der i landbrugs- eller skovbrugsvirksomheder eller tilsvarende købes bl.a. diesel til landbrugsmaskiner mv., kan afgiften godtgøres jf. Mineralolieafgiftslovens § 11. Der er i dag en direkte rabat til at benytte fossile brændsler, som skader klimaet. Radikale Venstre vil fjerne denne afgiftsrabat, så diesel mv. beskattes ens på tværs af virksomheder og produktionsformer. Det medfører en direkte meromkostning for bl.a. landbruget. Radikale Venstre foreslår, at der, som en del af de kommende forhandlinger om en klimaafgift på landbruget, afsættes midler til ny teknologi i landbruget, så bl.a. landbrugsmaskiner kan omstilles fra diesel til f.eks. grøn strøm og biogas. Midler kan evt. komme fra den grønne fond.

Kilometerbaseret vejafgift:

Kilometerbaseret vejafgift: På længere sigt ønsker Radikale Venstre at inkludere al vejtransport, også privatbilisme, i en national kilometerbaseret vejafgift fra 2030. Udover at sikre transportsektorens grønne omstilling, skal en kilometerbaseret vejafgift sikre en bedre balance mellem privat- og offentlig transport, bekæmpe trængsel, mindske luftforurening og reducere klimabelastningen fra transportsektoren.

Når en ny bil ruller ud fra bilhandleren for første gang, vil den være på vejene de næste 15-20 år. Derfor vil de biler, der sælges i dag, med stor sandsynlighed køre på vejene i både 2030 og frem til 2040. Når vi i dag pålægger nye biler en registreringsafgift, som øger omkostningen til at købe en ny bil, risikerer man at dobbeltbeskatte de biler, som også er på vejen efter 2030, hvor den kilometerbaserede vejafgift indføres. Samtidigt står transportsektoren overfor at indfase registreringsafgiften på nulemissionsbiler fra 2026. Det risikerer at bremse elektrificering af bilparken.

Derfor vil Radikale Venstre at omlægge afgifterne på motorkøretøjer, så afgiften både på kort og længere sigt vil understøtte omstilling af bilparken og understøtte en adfærd, der sikrer mindre trængsel, renere luft og et bedre klima samtidigt med, at staten sikres et varigt provenu fra afgifterne svarende til nuværende provenu.

Afgiftsomlægningen skal indføres i to trin. På længere sigt skal en provenuneutral omlægning indføre en kilometerbaseret vejafgift på alle køretøjer. Men biler udleder også store mængder CO₂ i produktionen, derfor skal vejafgiften suppleres af en særskilt registreringsafgift på de tungeste og mindst effektive biler uanset drivmiddel.

På den kortere bane frem til 2030 skal registreringsafgiften og den årlige vægtafgift hæves for de tungeste biler, der forurener mest, når de produceres, og bruger mest energi – uanset om energien kommer fra benzin og diesel eller strøm. Det skal finansiere, at registreringsafgiften kan holdes i ro for mindre nulemissionsbiler også efter 2026.

Afgift på tekstil- og beklædningsprodukter:

Hvert år produceres der på verdensplan 62 millioner ton tøj. I Danmark alene køber vi årligt godt 116.000 tons nyt tøj og andre tekstiler. Beklædningsindustrien regnes for en af de mest forurenende i verden, men stadig stort set uden regulering der trækker i en grønnere retning. I Danmark køber hver borger i gennemsnit 15 kg tøj og tekstiler om året, og over halvdelen af det tøj, vi ikke længere bruger, havner i skraldespanden. Siden 2016 er det danske forbrug af tøj og tekstiler steget med mere end 35 procent, hvilket bringer os blandt de største forbrugere af tøj og tekstiler i verden. Samtidigt er en helt almindelig families årlige udgifter til reparation af tøj og sko faldet fra omkring 75 kr. pr. husstand i 2010 til omkring 20 kr. i 2021.

Produktion af tøj og andre tekstiler kræver store mængder vand og kemikalier, skader vores miljø og klima og produceres ofte under uacceptable arbejdsforhold. Samtidigt produceres vores tøj og tekstiler ofte i lande udenfor EU med lavere klimaambitioner og miljøstandarder. Det betyder, at produktionen ofte hverken er omfattet af EU's kvotehandelssystem eller på anden måde betaler for de udledninger og miljøpåvirkninger, som industrien står for.

For at sende klart signal til forbrugerne om at købe mindre nyt og genbruge mere vil Radikale Venstre indføre en vægtafgift på tøj og tekstiler. Med en vægtafgift på 50 kr. pr. kg. tøj og andre tekstiler, skal der skabes et øget incitament til at mindske såkaldt fast fashion, øge kvaliteten af det tøj, der sælges i Danmark og ikke mindst sikre højere grad af genbrug og reparation. For at reducere mængden af usolgt tøj, der sendes direkte til forbrænding, skal afgiften også pålægges usolgt tøj i butikkerne. Afgiften vil hæve prisen på et par jeans med omkring 20 kr., mens t-shirten vil blive omkring 8. kr. dyrere.

Afgift på biomasse til el- og varme:

Afgift på biomasse til el- og varme: I Danmark afbrændes store mængder biomasse (træpiller, flis mv.) i energisektoren og til at opvarme vores boliger. Afbrænding af biomasse udleder omkring 10 mio. ton CO₂, men forbruget af biomasse indregnes ikke i den nationale klimaopgørelse. Ifølge tal fra EA Energianalyse er den faktiske udledning fra skovbaseret biomasse (træpiller og flis) anvendt på danske kraftværker omkring 35 kg CO₂/GJ og 15 kg CO₂/GJ for halm.

Fordi biomasse antages at være klimaneutralt, pålægges biomasse i dag ikke afgifter, som afspejler den globale udledning af CO₂ som følge af afbrændingen af biomasse. Fra politisk hånd har man tidligere ønsket at indføre en afgift på biomassen, og Danmarks forbrug af træbaseret biomasse er ikke bæredygtigt i en global kontekst og ikke et eksempel til efterfølgelse internationalt.

Radikale Venstre foreslår en afgift på biomasse til produktion af el- og varme på

750 kr. pr. ton CO₂, hvilket svarer til niveauet i Aftale om grøn skattereform for industri mv. fra 2022. Afgiften vil øge prisen for at anvende træpiller til opvarmning og derudover få indvirkning på forbruget af biomasse til el- og fjernvarmeproduktionen på de centrale og decentrale værker.

Øget afgift på emballage og engangsservice:

Der er i dag allerede afgifter på engangsemballage baseret på vægten af enten plastikkoppen, take-away emballagen eller tilsvarende. Men trods afgiften bruges der fortsat alt for meget engangspap- og plastik, når vi bestiller take-away, tager en to-go-kaffe med på vejen til arbejdet eller køber en fadøl til koncerten.

Derfor foreslår Radikale Venstre at fordoble emballageafgiften jf. emballageafgiftsloven, så afgiften sender et klart signal til forbrugeren om at mindske brugen af engangsemballage og -service og derved fremme genbrugelige alternativer samt understøtte nye bæredygtige forretningsmodeller f.eks. med vask og genbrug af plastikkrus, take-away emballage mv.

Afgift på salg af lattergasflasker til forbrug:

Det er netop vedtaget at forbyde brugen af lattergas i det offentlige rum. Dette for at komme unges brug af lattergas til livs. Der vil dog stadig være et rationale ved at pålægge en afgift ud fra et klimahensyn, da lattergas er en yderst potent drivhusgas med en drivhuseffekt der er 300 gange større end CO₂. F.eks. vil en stor flaske lattergas på 600 gram lattergas udlede, hvad der svarer til 180 kg CO₂. Det svarer til udledningen fra ca. 50-70 liter benzin eller diesel. Med en afgift på 750 kr./ton CO₂. vil en stor flaske lattergas pålægges en afgift på omkring 135 kr.

TABELLER OG ØKONOMI

TABEL 1: Oversigt over anvendelse af provenu ved afgiftsoplægningen

Afgift	Anvendelse af provenu
Flyafgift	Provenu reinvesteres i flysektoren
Værdibaseret afgift på okse- og kalvekød	Lempelser af skatten i bunden
Cement og cementprodukter	Lempelser af skatten i bunden
Øget dieselaftgift	Omlægning af afgifter i transportsektoren
Udfasning af rabatter på fossile brændsler	Omlægning af afgifter i transportsektoren
Kilometerbaseret vejafgift	Omlægning af afgifter i transportsektoren
Vægtafgift på tøj og tekstil	Lempelser af skatten i bunden
Afgift på biomasse til el- og varme	Lempelser af skatten i bunden
Øget afgift på emballage og engangsservice	Lempelser af skatten i bunden
Afgift på salg af lattergasflasker til forbrug	Lempelser af skatten i bunden

TABEL 2: Afgiftsreformenes omfang og målsætning

Anvendelse	Provenu
Samlet afgiftsoplægning	40 mia. kr.
Lempelse af skatten i bunden	10 mia. kr.
Internt kredsløb	30 mia. kr.

**Radikale Venstres folketingsgruppe
August 2023**

**Radikale Venstre
Christiansborg Slotsplads
1240 København K
radikale.dk**

radikale **B**